

Source sheet for TGS #5 "Imitatio Dei – Going in Hashem's Ways, according to the Rambam"

(1) והלכת בדרכיו (דברים כח ט)

(2) א] דעות הרבה יש לכל אחד ואחד מבני אדם, וזו משונה מזו ורחוקה ממנה ביותר: יש אדם שהוא בעל חמה, כועס תמיד; ויש אדם שדעתו מיושבת עליו, ואינו כועס כלל, ואם כעס, יכעוס כעס מעט בכמה שנים. ויש אדם שהוא גבה לב ביותר, ויש שהוא שפל רוח עד מאוד. ויש שהוא בעל תאוה ... ב] ויש בין כל דעה ודעה הרחוקה ממנה בקצה האחר, דעות בינוניות זו רחוקה מזו... ג] שני קצוות הרחוקות זו מזו שבכל דעה ודעה, אינן דרך טובה; ואין ראוי לו לאדם ללכת בהן, ולא ללמדן לעצמו... ד] הדרך הישרה היא מידה בינונית שבכל דעה ודעה, מכל דעות שיש לאדם; והיא הדעה שהיא רחוקה משני הקצוות ריחוק שווה, ואינה קרובה לא לזו ולא לזו. ולפיכך ציוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד, ומשער אותן ומכוון אותן בדרך האמצעית, כדי שיהא שלם. כיצד? לא יהיה בעל חמה נוח לכעוס, ולא כמת שאינו מרגיש; אלא בינוני: לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו, כדי שלא ייעשה כיוצא בו פעם אחרת. וכן לא יתאוה אלא ... וכן שאר דעותיו. ודרך זו היא דרך החכמים. כל אדם שדעותיו כולן דעות בינוניות ממוצעות, נקרא חכם. ה] ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה, נקרא חסיד... ומצווין אנו ללכת בדרכים אלו הבינוניים, והם הדרכים הטובים והישרים, שנאמר "והלכת, בדרכיו." ו] כך לימדו בפירוש מצוה זו: מה הוא נקרא חנון, אף אתה היה חנון; מה הוא נקרא רחום, אף אתה היה רחום; מה הוא נקרא קדוש, אף אתה היה קדוש. ועל דרך זו קראו הנביאים לאל בכל אותן הכינויין, אך אפיים ורב חסד צדיק וישר תמים גיבור וחזק וכיוצא בהן – להודיע שאלו דרכים טובים וישרים הם, וחייב אדם להנהיג עצמו בהן ולהידמות כפי כוחו. ז] וכיצד ירגיל אדם עצמו בדעות אלו עד שייקבעו בו? יעשה וישנה וישלש במעשים שעושה על פי הדעות האמצעיות, ויחזור בהן תמיד, עד שיהיו מעשיהן קלים עליו ולא יהיה בהם טורח, וייקבעו הדעות בנפשו. ולפי שהשמות האלו שנקרא בהן היוצר, הן הדרך הבינונית שאנו חייבין ללכת בה, נקראת דרך זו, דרך ה'. והיא שלימדה אברהם אבינו לבניו, שנאמר "כי ידעתיו, למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך ה', לעשות צדקה ומשפט." וההולך בדרך זו, מביא טובה וברכה לעצמו, שנאמר "למען, הביא ה' על אברהם, את אשר דיבר עליו" (הלכות דעות פרק א)

(3) צלם...דהיינו העניין העושה את הדבר לעצם ולמה שהוא. וזאת אמיתתו באשר הוא הנמצא ההוא. אותו עניין באדם הוא אשר בו מתהווה ההשגה האנושית. בשל ההשגה השכלית הזאת נאמר עליו: בצלם אלהים ברא אותו... דמות... מצוין גם דמיון בעניין מופשט... ומכיוון שהאשם נתייחד בעניין מופלא מאוד שבו, אשר איננו באף אחד מן הנמצאים שמתחת לגלג הירח, והוא ההשגה השכלית, ששום חוש, איבר או צלע אינם מפעילים אותה, דימה אותה להשגת האלוה אשר איננה נזקקת לכלי, אף כי לא דמיות באמת, אלא לכאורה (מו"נ ח"א פ"א

(4) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו (ישעיה מ, יח)

- 5) כן משתמשים ב"ידיעה", "יכולת", "רצון" ו"חיים" לגביו יתעלה ולגבי כל בעל ידיעה, יכולת, רצון וחיים בשיתוף גמור בלבד, שאין ביניהם דמיות בעניין כלל (מו"נ ח"א פנ"ו)
- 6) אין להתבונן באמצעות הביטויים המקובלים. אלא הם הסיבה הגדולה ביותר להטעיה. שהרי קשה מאוד מאוד להתבטא בכל לשון מבלי לתאר את העניין הזה אלא מתוך אי-דיוק בהתבטאות (שם פנ"ז)
- 7) האמירה שלהם הכוללת את כל סוגי הפירושים הקשורים בתחום זה, דהיינו מה שאמרו: דברה תורה כלשון בני אדם... לכן הוא תואר בתארים המצביעים על גשמות, כדי להורות על כך שהוא יתעלה נמצא (שם פכ"ו)
- 8) אותה אמרה כוללת אשר רמזנו אליהו היא מה שהם אומרים: גדול כוחן של נביאים שהם מדמים צורה ליוצרה, שנאמר "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם" (שם פמ"ו)
- 9) הקורא את שמע, ולא כיוון ליבו בפסוק ראשון שהוא "שמע, ישראל: ה' אלוהינו, ה' אחד" לא יצא ידי חובתו (הלכות ק"ש, פ"ב ה"א)
- 10) כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי (ישעיה נה ח)
- 11) דבריו "כל טוב" רומזים שהציג לפניו את הנמצאים כולם, שעליהם נאמר "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" (מו"נ ח"א פנ"ד)
- 12) וללכת בכל דרכיו... רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם! למוד אגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו (ספרי דברים פסקא מט)
- 13) צור... שורש כל דבר וראשיתו. לכן הוא אומר לאחר דברו הביטו אל צור חוצבתם... הביטו אל אברהם אביכם, כאילו הסביר כי הצור אשר חוצבתם ממנו הוא אברהם אביכם, ועל כן לכו בעקבותיו, קבלו עליכם את דתו והידבקו במידותיו, כי טבע המכרה מוכרח להימצא במה שנחצב ממנו. על דרך המשמעות האחרונה נקרא האל צור כי הוא הראשית והסיבה הפועלת לכל מה שזולתו, ונאמר: הצור תמים פעלו... ונצבת על הצור: סמוך והתמד לחשוב אותו יתעלה לראשית (מו"נ ח"א פט"ז)